

Slovenski Pravniki.

Leto XXXI.

V Ljubljani, 15. marca 1915.

Št. 3.

Vladni načrt tarife za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov.

II.

Z navedenim načrtom se je bavila na poziv c. kr. pravosodnega ministrstva stalna delegacija avstrijskih odvetniških zbornic v svoji plenarni seji dne 18. februarja t. l. Sedemnajst zbornic, med temi tudi ljubljanska, je bilo doposlalo svoje samostalne izjave. Naravno je, da so se glede pozitivnih prememb vladnega načrta izrekala različna mnenja, a zanimivo je, da so gotova določila načrta odklonile skoraj vse zbornice. Temeljem tega gradiva in mnenja, katero je v stvari oddalo tudi trgovinsko sodišče na Dunaju, nadalje temeljem tarif (za Liberce, Prago, Brno in za Colmar v Alzaciji), ki so bile doslej merodavne za prakso, je skušala delegacija zadeti pravo in izdelala svoje mnenje, ki se je že sporočilo pravosodnemu ministrstvu v obširni spomenici. V tej spomenici se tudi večkrat navaja izjava odvetniške zbornice kranjske, ki se bistveno vjema s prejšnjim člankom »Slov. Pravnika« pod istim naslovom.

Stališče delegacije, njene izpreminjalne predloge in utemeljitev naj označimo v kratkem izpisku.

V uvodu poudarja spomenica prav primerno, da se delegacija svoj čas, ko se jej je bilo izjaviti o načrtu konkurznega in poravnalnega reda, ni protivila določbi, po kateri zamore odvetnik, če je postavljen za konkurznega ali poravnalnega upravnika, odkloniti postavitev le iz važnih razlogov, ki jih presodi sodišče — akoravno se s takim prisilnim predpisom krši pravica odvetnika po zmislu § 10. odv. reda. Reči pa moramo — izjavlja delegacija — da bi bili imeli proti taki določbi najtehtnejše pomisleke, če bi bili le slutiti mogli, da se že po prvem načrtu tarife upravništvo odvetnika izkaže za takó neugodno agendo, da se v njem kar na tri načine krči nagrada upravnika in sicer pri odmerilni podlagi, pri odstotnih stavkih in pa z

določbo glede pravnih stroškov. Tarifa mora v vsakem slučaju zagotoviti primerno nagrado. Četudi vpoštevata delegacija, da treba stroške konkurzne uprave zmanjšati v občem gospodarskem interesu, vendar nikakor ne gre, da bi se uspehi konkurza pomnožili na tako očitno škodo upravnikov. Tudi ne gre, da bi se nagrade, ki so že desetletja v občini navadi, kratkoma v stran potisnile. Tarifni stavki so v načrtu čudno nižji od onih, ki so se v raznih krajih države že udomačili vsled dogovora ali navade. Nagrada odvetniška je v prvi vrsti zavisna od njegovega truda (§ 17. odv. r., § 41. c. pr. r.) in obč. drž. zakonik sploh določa nagrado za službovanje in izgotovitev dela. Uspeh za upnike ne sme biti izključno merodaven za nagrado. Odvetnik že načeloma ne sme svoje nagrade navezati na izid poverjene mu zadeve. Njegov honorar ne sme biti provizija in ne sme biti zavisen od golega naključja, če se doseže uspeh ali ne, ker je treba njegovo delovanje smatrati z višjega stališča, ne pa po tem, koliko doseže za upništvo in za sebe. Način honoriranja, kakor ga predlaga načrt, je proti dosedanjemu stanovskemu načelu in bi dajal legitimacijo, da se uporablja tudi za drugačno odvetniško delo, kar se je do sedaj perhoreščiralo baš zaradi stanovskega ugleda. —

K posameznim določbam vladnega načrta se je izjavila delegacija nastopno:

K § 1.

Ta določba, da naj se nagrada upravnika mase odmeri po odstotkih od zneskov, ki preostanejo za poplačilo stroškov konkurznega postopanja in konkurznih terjatev, se pred vsem ne strinja s § 126. konk. r., ki zahteva in sicer v prvi vrsti ozir na vrednost mase, t. j. vrednost aktiv. Upravnik mora pa skrbeti tudi za ugotovitev dolgov, dotično delo naj se mu torej ne plača, ampak naj mu bo v škodo, ker z dolgovi se krči uspeh, torej njegov zaslužek. V mnogih slučajih se pri aktivih in pasivih pokažejo takšne komplikacije, da končni čisti prebitok ni v nobenem razmerju z delom, ki je potrebno za razjasnitev.

Skoraj vse zbornice odklanjajo odmerilno podlago načrta. Kranjska zbornica hoče imeti cenilno ali prodajno vrednost cele

mase, vštrevši posebne mase. Graška zbornica predlaga, da se prištejejo tudi pasiva. Večina zbornic je mnenja, da bodi v soglasju s tarifo za Liberce merodajen inventirani aktivum ne glede na izločitvene zahteve in zastavne pravice, in da naj se od inventirane vrednosti odštejejo zgolj zemljiškoknjižna bremena.

Delegacija se je pridružila temu mnenju z razliko, da je pri posestvih in drugih v javno knjigo vpisanih pravicah odšteti od aktivne vrednosti tri četrtine vpisanih in neplačanih dolgov in da je vrednost zaračunati najmanj z eno petinko aktivne vrednosti.

K § 2.

a) Odstotni postavki in njih stopnjevanje.

Predlagani postavki so čudno nizki in nesprejemljivi. Konkurni stroški gredo na račun večjega števila upnikov, kojih kvota se le neznatno zviša, če se stroški mase še tako krčijo, Korist posameznega upnika je naravnost malenkostna v primeri s škodo, ki naj jo trpi dotični upravnik. Uprave konkurznih mas so bile doslej nekako odškodovanje za bremena, ki jih mora odvetnik trpeti v javnem življenju. Menda justična uprava ne namerja potom takšne tarife še pomnožiti odvetniška bremena.

Liberška tarifa, ki je udomačena tudi drugod, pričinja s postavkom 25⁰/. Načrt ni vzel niti polovice tega. Ker je tudi odmerilna podloga drugačna, ne daje načrt niti ene četrtine najnižje nagrade po liberški tarifi. C. kr. trgovsko sodišče na Dunaju je pa celo mnenja, da je liberška tarifa prenizka, in nasvetuje višje postavke, s katerimi se strinja tudi dunajska zbornica.

Delegacija smatra, da je vobče primerna liberška tarifa, za Dunaj pa tarifa trgovskega sodišča — vse pa le pod pogojem, da se sprejme odmerilna podloga v zmislu predlogov k § 1.

Delegacija se tudi izreka proti stopnjevanju postavkov, ker je preveč komplicirano.

b) Nastavki glede na različne načine rešitve konkurza.

Več zbornic, tako tudi ljubljanska, je mnenja, da naj bo enaka nagrada, če se konkurz konča z razdelitvijo (§ 139) ali pa s prisilno poravnavo (§ 157).

Stalna delegacija se izraža, da ne gre delati prevelike razlike. Upravnik mase naj ne bo zaradi svoje koristi nasprotnik prisilne poravnave, katero je vedno želeli z narodnogospodarskega stališča. Tudi se prisilna poravnava navadno sklene že proti koncu konkurza. Povprek se priporoča nekoliko nižja nagrada, kakor pa naj velja za slučaj razdelitve. Tudi rešitev konkurza po § 166 odst. 1 in § 167 k. r. je praviloma le druga oblika poravnave in je navadno večje delo že opravljeno.

Delegacija upošteva torej različne načine rešitve v zmislu načrta in priporoča za nagrado razmerje 6 : 5 : 4, potem da se pridrži § 2, odst. 3; enaka nagrada pa naj velja tudi za slučaj prisilne poravnave, če se sklene, ko je načrt končne razdelitve že predložen.

c) Pravica zvišanja.

Načrt dovoljuje zvišanje tarifne nagrade, ako pri odpravi konkurza po § 139 k. r. dobe konkurzni upniki III. razreda več kot 25⁰/₀-kvoto. Nagrada naj se zviša za toliko odstotkov, za kolikor se zviša kvota. Ta določba ima po mnenju delegacije prav majhno vrednost. Kjer se da doseči visoka kvota, pride itak do poravnave brez konkurza. Izvanreden trud upravnika naj se rajši nagradi v zmislu § 126 odst. 2 k. r.

Nadalje dovoljuje načrt zvišanje tarifarne nagrade in sicer do največ 50⁰/₀, kadar so dani pogoji § 126 odst. 2 k. r. Več zbornic in tudi delegacija je mnenja, da je ta določba v protislovju z istim § 126, odst. 2, ki ravno izključuje uporabo tarifa. Zato bi bilo črtati to določbo in napotiti morda na § 126 odst. 2, konk. reda.

d) Najmanjša nagrada.

V načrtu ni nobene določbe za najmanjšo upravnikovo nagrado, dasi o tem govore vse znane tarife. Vsak, tudi najmanjši konkurz, prizadene upravniku toliko dela, da mu za vsak slučaj gre najmanjša nagrada. Če ni zanjo zaloge, pač ni treba otvoriti konkurza. Več zbornic je predlagalo določene minimalne zneske. Delegacija se je pridružila predlogu dunajske zbornice in trgovinskega sodišča dunajskega, da naj za najnižjo stopinjo znaša najmanjša nagrada 500 K. Ta znesek naj bo tudi mero-dajen za predujem stroškov, ki ga mora upnik založiti za otvo-

ritev konkurza, oziroma za presojo, če naj se odkloni konkurzni predlog radi nezadostne imovine (§ 73 k. r.).

e) Posebne nagrade.

Več zbornic je zahtevalo, da naj se za gotova posebna dela upravnikova določijo poleg pavšalnih pristojbin posebne nagrade. Delegacija zahteva posebne nagrade samo za nadaljevanje obrtnih podjetij, in sicer v zmislu liberške tarife z dvema odstotkoma prometa. Nadaljevanje obrtnih podjetij namreč nima navadno nič opraviti z višino aktiv, pasiv in razdelilne kvote. Največkrat gre za to, da se podjetje ohrani in imajo od tega korist poglavitno uslužbenci. Tudi upniki utegnejo imeti iz tega hasek, ki se pa vendar v konkurzni kvoti ne izrazi. Posebna nagrada je osobito upravičena, ker taka uprava lahko dolgo časa traja in ker ne pride do veljave v odmerilni podlagi, naj ta že upošteva bolj aktivum ali bolj uspeh.

K § 3.

Skoraj vse zbornice odklanjajo odločno ta predlog, da naj pristoji upravniku mase sodno odmerjena nagrada za pravde in eksekucije, ki jih ima zaradi mase, le toliko, kolikor stroškov dejansko izterja od nasprotnika. Vsled take določbe bi odvetnik-upravnik ne dobil za izgubljeno pravdo nobenega povračila, v slučaju poravnave pa le tedaj, če mu jih nasprotnik plača v sodno določenem znesku. Upravnik se ne bo rad odločil za pravljanje, ker ne bo hotel prevzeti rizika bodoče neznane odločbe, še manj pa rizika izterljivosti. Načrt se menda boji, da bi si upravnik s številnimi tožbami in brezuspešnimi eksekucijami delal zaslužek, ki bi bil neupravičen glede na aktiva mase in na kvote upnikov. Ali za to je tukaj določba § 112 odst. 2 k. r., da more pravdno sodišče naložiti upravniku povračilo stroškov v konkurzno maso, ako se je nagajivo pravdal. Če se pa prične pravdati v dobri veri, in zlasti s pritrdilom upniškega odbora ali konkurznega komisarja, tedaj ni nobenega razloga, da bi se zahtevalo brezplačno delo, osobito ne, če je za pravde predpisano odvetniško zastopstvo, ko si mora tudi upravnik-lajik najeti plačanega odvetnika.

* Stalna delegacija torej smatra, da je popolnoma nesprejemljivo načelo, katero izraža načrt v § 3. To načelo ni škodljivo le za upravnika mase, ampak tudi za upnike. To načelo utegne povzročiti v upravi mase tendence, ki bodo na kvar pravnosti in smotrenosti konkurzne razprave. Vendar pa je večina delegacije mnenja, da spada izterjanje prezadolženčevih terjatev k normalnim dolžnostim uprave, in priporoča zato, da se eksekucije sploh posebej ne nagradé, tožbe upravnika pa tedaj ne, če proti plačilnemu nalogu ali plačilnemu povelju ni bilo upora ali če se je pravna stvar pri prvem naroku rešila z zamudno, potem s pripoznalno sodbo, s poravnavo ali kako drugače. Gotove izdatke mora povrniti masa, če se ne izterjajo od nasprotnika. K izdatkom je prišteti potovalne stroške in pristojbine (tarifa za kurencije B) ter stroške substituta, ne pa pisnine.

K § 4.

Vprašanje o pavšalni nagradi za upravo, vnovčenje in razdelitev posebne mase je jako težak problem, ki ga načrt sploh ne reši. Za vnovčenje in razdelitev posebne mase daje načrt sodišču le oblast, da lahko prisodi upravniku pavšalno nagrado, ki je vsaj za polovico manjša nasproti stavkom v § 2 odst. 1. To pa sploh ni nikako tarifiranje, ampak le prost prevdarek, ki je zanj določena samo gorenja meja. Kaj je posebna masa in ali spada v odmerilno podlago tudi znesek, ki gre zastavnim upnikom, ni povedano. Za upravo bi se v tem slučaju ne dobilo nobne nagrade. Vendar pa ne gre, da bi bila brezplačna, osobito ker lahko traja morda več let. Po § 49 k. r. je nagraditi tudi upravo posebne mase.

Delegacija priporoča za upravo posebnih mas nagrado in sicer ustrezno povprečni praksi c. kr. izvršilnega sodišča na Dunaju s 5% brutto-dohodkov. Za vnovčenje in razdelitev posebnih mas pa naj se pripozna pristojbina v zmislu predloga k § 1 načrta.

K § 5.

Poravnalnemu upravniku odkazuje načrt polovico pavšalne nagrade po § 2, ki bi pristojala upravniku mase, če se konča konkurz s prisilno poravnavo. Delegacija smatra, da je to

primerno, opozarja pa pri tej priliki, da mnogo sodišč ne postavlja odvetnikov za poravnalne upravnike, akoravno gre v poravnalnem postopanju često za težka vprašanja in je sodelovanje odvetnika umestno.

K § 6.

Delegacija priporoča, naj se ta določba črta, ker ni nobenega pravega razloga, da bi se pavšalne nagrade še krčile za odvetnike, ki sicer spadajo pod odvetniško tarifo družega, oziroma tretjega krajnega razreda.

K § 7.

Več odvetniških zbornic se je izreklo zoper to, da bi upravniku-lajiku šla ista nagrada, kakor upravniku iz odvetniškega ali notarskega stanu. S tem bi se znabiti podpiralo zakotno pišaštvo. Delegacija pa je pritrdila vladnemu načrtu. Če potrebuje upravnik-lajik pravno zastopstvo, naj se mu po načelu, izraženem k § 3, z enakimi pogoji povrnejo pravdni stroški iz mase. Če pa se le posvetuje s pravozastopnikom ali si da po njem sestavljati vloge, osobito za izterjanje terjatev, mora stroške trpeti sam, ako jih ne dobi od nasprotnika.

K § 8.

Delegacija se strinja s predlogom načrta, ki uravnava razmerje med upravnikom mase in njegovim naslednikom glede delitve nagrade. Želi pa, da bi se ob taki osebni premembi zvišala skupna pristojbina za eno četrtnino, ker je v takem slučaju treba mnogo novega osobito informacijskega dela.

K § 9.

Bil je pomislek, da naj bi tarifa ne veljala nazaj za konkurze, ki so se otvorili izza januarja 1915. Delegacija ne ugovarja tej določbi, češ da bi se tarifa, osobito če bi bila primerna, tudi tedaj prosto uporabljala, kadar je odmera stroškov prepuščena sodnemu preudarku

